

***Nuda a ľahostajnosť. Strach a úzkosť*
Filozofické a literárne reflexie,
ed. Bariaková Zuzana, Pršová Eva,
Banská Bystrica 2021**

<https://doi.org/10.34739/clit.2023.17.17>

Zborník vedeckých príspevkov s názvom *Nuda a ľahostajnosť. Strach a úzkosť (Filozofické a literárne reflexie)* je pozoruhodným publikačným výstupom grantového vedeckého projektu VEGA 1/0043/20 *Nuda a ľahostajnosť ako prejavy strachu a úzkosti v dnešnej postmodernej dobe. (Filozofické a literárne reflexie)*. Na jeho knižnej realizácii sa okrem editoriek podieľa ďalších 14 autorov zo slovenských i zahraničných vysokoškolských a vedeckých pracovísk. Výskumný zámer – ponúknuť vedecký „dvoj pohľad“ na témy prostredníctvom ich filozofického a literárnovedného uchopenia, predstavuje teda výrazné nóvum nielen z nadnárodného a interdisciplinárneho aspektu, ale aj realizovaného bádateľského nadviazania na predchádzajúce projekty, o čom svedčia ich témy utrpenia, osamelosti a zmyslu života.

Zborník obsahuje štúdie, ktoré nudu, ľahostajnosť, strach a úzkosť nepredstavujú len ako objekty filozofickej reflexie s nespočtelným množstvom mimoriadne aktuálnych otázok, napr. pátraním po ich príčinách, podmienenosti, no najmä hľadaním odpovedí, ako nuda ovplyvňuje „existenciu človeka a zmysel jeho života“ (J. Šlosiar) a aké miesto má úzkosť vo filozofii Martina Heideggera (I. Ondrášik). Dejinne filozofickému exkurzu vnímania nudy a problému nudy ako naladenosti venuje pozornosť D. Kováčová, Kierkegaardovmu výkladu existenciálnej úzkosti K. Pazderová. Aj ďalší autori (E. Višňovský, Jakub Bartoszewski,

Justyna Charaśna-Blachucik) svojimi príspevkami obohacujú poznanie stále komplexne neprebádanej problematiky.

Reflexie literárnych podôb uvedených tém ničím nezaostávajú za ich filozofickou percepciou. Za ich kultúrno-literárne „predpolie” možno považovať príspevok R. Mnicha, v ktorom prezentuje rolu strachu, ľahostajnosti a nudy v európskej postmoderne. Ako východisko mu slúži Habermansova predstava postmodernizmu ako „nedokončeného projektu”, videného v kontexte jeho časových limitov. Interpretáciu tematizovania strachu sleduje od Aristotela po M. Heideggera. Aj pri ďalších pojmoch ľahostajnosti a nudy sa autor pohybuje s istotou, pričom využíva dokumenty z ruskej kultúry a literatúry. Podobné témy/motívy nachádza V. Žemberová v próze E. Farkašovej Hodiny lietania (osamelosť, rodinné tajomstvo a pochybovanie o sebe). Obohatením zborníka je aj Chrobáková konfrontačná sonda do fenoménu nudy v českej literatúre 19. a 20. storočia, pričom ide o odbornú-metodologický koncept, ktorý je realizovateľný aj v iných národných literatúrach. Zdôrazňujem, že aj ostatné štúdie predstavujú pozorné „čítanie” literárnych textov slovenskej (E. Urbanová, E. Pršová), ale aj inonárodnej proveniencie (M. Petříková, P. Šedíková Čuhová, L. Šafranová a Z. Bariaková) a na patričnej odbornej výške identifikujú a interpretujú nudu, i jej tematické presahy, dokonca nudu ako prechodný stav na ceste k nájdeniu zmyslu života.

Zborník vedeckých príspevkov dokazuje, ako je možné využiť odborný a analyticko-interpretáčno-komparačný potenciál v záujme výskumu zatiaľ komplexne neprebádanej problematiky. Prítomnosť produktívnej interdisciplinariny zase svedčí o vedeckom trende, bez ktorého sa súčasné filozofické myslenie a myslenie o literatúre nemôže zaobísť. K ďalším významným atribútom patrí požadovaná vedeckosť, teoreticko-metodologická zrelosť autorov, argumentačná a interpretačná vyváženosť, ale i primeraná kompaktnosť a podnetnosť pre ďalší možný výskum a stimul smerom k ďalším vedeckým disciplinám. Uvedenú „otvorenosť” tohto vedeckého projektu považujem za jeho veľkú výhodu, zároveň výzvu, ktorá, verím, bude vypočítaná.